

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 60 cr., duse la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 25.

Sibiu, 28/9 Aprile 1879.

Anulu II.

Deschidere de prenumeratiune

dela 1/13 Aprile a. c.

Acei domni abonati carii s'au prenumeratu la „Observatoriulu“ numai pre câte trei luni, adeca până la 31 Martiu st. v., sunt rogati a'si innoi abonamentulu pe 1/13 Aprile, pentru-că se nu li se curme espeditiunea diariului.

Pretulu pe 3 luni până la 30 Iuniu st. v. este numai 2 florini val. austriaca, éra pe urmatoriele 9 luni până la 31 Decembre 6 fl. In afara unde porto postei este duplu, diariulu nostru costa 22 franci pe 1 anu întregu, 11 franci pe 1/2 anu, sau în valuta austriaca 10 fl. pe 1 anu, 5 fl. pe 1/2 anu.

Precum amu anuntiatu de repetite-ori, pretulu se pôte transmite în bilete de banca austriaca, sau în bilete ipotecarie romanesci, sub cuverta sigilata în regula, sau prin mandate (asemnatiuni) postali.

Tôte abonamentele se adressédia de a dreptulu la Redactiunea „Observatoriului“ în Sibiu, piati'a mica Nr. 27.

In capital'a Bucuresti abonamentele se facu si la librari'a J. Szöllösy în piati'a teatrului.

In Craiov'a onoratu domnu professoru Sim. Mihalescu avu bunatate a luá asupra'si primirea si inaintarea de abonamente.

Espeditiunea de aici din locu se face cu mare precisiune; cu tôte acestea totu se intempla unele neregularitati pe la posta; noi implinim cu tóta placerea ori-ce defecte, numai se ni se arate în 8 zile, computate din diu'a în care ar fi trebuitu se ajunga cutare Nr. la adres'a lui.

Redactiunea.

Date statistice despre romani.

Sunt aprópe 80 de ani, de candu unii istorici si geografi unguri si germani, dau espressiune dorerei lor, că anume în marele principatu alu Transilvaniei, romanii se inmultiescu prea preste mesura tare; prin simpl'a propagare firésca, fóra că se tréca încóce romani din Romani'a, precum dorise si voise imperatulu Iosifu II din partea sa. Literatii romani cá de ani 30 încóce, cercetandu si ei mai

de aprópe au constatat, că în adeveru noi inmultim pe cale firésca, în realitate inse nicidecum nu suntemu asia multi, precum ar urmă se fimu dupa proportiunea dintre nasceri si morti. Caus'a este sciuta: necurmat'a migratiune a romanilor ardeleni de pre la tôte marginile meridionali si orientali, în Romani'a, dela passulu Vulcanu, respective districtulu Hatégu, de-a lungulu până la Brasiovu, Oituzu si dincolo spre Moldov'a până în districtulu Nasaudului.

Dela dualismu încóce tactic'a politiciloru magiari se schimbá cu totulu. Astadi geografice si statisticele lor, în locu de a se mai plange de multirea romanilor, tocma din contra afla, că ei se inpučinédia neincetatu, prin nasceri mai pucine si prin mortalitate mai mare. Pentru că se'si deslege problem'a, ddni statistici inbina, grupédia si sucescu cifrele cu multa arte, în cātu stau se le franga cerbicea. Unu nou maiestru în falsificarea datelor ni se presentá mai de curendu în onorabil'a persóna a lui Carolu Keleti, care se titulédia statisticu. Dupa acestu erou de cifre va fi mare lucru, daca poporulu romanesc va mai existe cá poporu compactu inca o sutisióra de ani, candu apoi statisticii au se'i cante Requiem aeternam (Vecinic'a pomenire).

Numeratur'a din urma dela 1 Ian. 1870 nu a fostu suferita a se face dupa nationalitati, ci numai dupa confessiuni; asia fantasiei ddloru 'ia remasu locu largu. Din intemplanu, nationalitatea nóstra coincide si óresicum se copere binisioru cu cele doue confessiuni romanesci asia, în cātu daca vei sci numerulu sufletelor dela ambele confessiuni, vei afla usioru si numerulu romanilor. Nu tôte diecesele au schematisme si anume la cele greco-orientali lipsescu spre daun'a prea simtita a totului. Noue inse ne successe a castigá unele date autentice, din a. 1877, care se potu luá de temelia la unu recensementu aprópe exactu, cá-ci adeca în acelu anu numerulu sufletelor era

In archidieces'a gr.-orientale (Sibiu)	674.526
In dieces'a Aradului	477.531
In dieces'a Caransebesiului	342.376
Adaoge partea romanésca din Bucovin'a	230.000
Sum'a: 1,724.433	

La acésta suma n'are decátu se adaoge cineva numerulu sufletelor gr.-catholice, pe care le pôte

afla în schematismele diecesane thiparite în anii acesti din urma. Asia de ex. în schematismulu archidiecesanu dela Blasiu, esitu pe anulu 1876 aflamu numerulu sufletelor de 370.132.

Schematismele mai noue din cele trei diecese gr.-catholice romanesci dela Oradea, Gherla, Lugosiu, nu le avem la îndemana în aceste momente; se scie inse, că adaogédu la sumele susu aratate inca si numerulu poporulu din aceste, cum si numerulu ostasilor de nationalitate romana cât si afla în servitiulu activu alu armatei, în fine pe multimea de romani remasi la desfacere prin comunele amestecate, sub jurisdictiunea eclesiastica serbésca si sub cea rutenésca, se implinesce frumosu numerulu de trei milióne romani.

Ací inse, cestiunea era numai, daca romanii se multiescu sau scadu la numeru. Dupa tôte datele statistice mai vechi, natiunea romanésca mergea crescédu binisioru la numeru, de si nu în proportiunea excessiva a locuitorilor Germaniei, carii se multiescu mai tare decátu tôte celelalte popóra europene; dara dela dualismu încóce sunt semne, că noi în adeveru nu ne mai inmultim cá până în anulu 1866. Asia de ex. în Archidiecesa si în cele doue diecese romanesci gr.-orientali, nascerile în a. 1877 au fostu numai 58236, éra mortalitatea de 56.403, asia dara multirea ar fi fostu numai de 1733 suflete, care la 1,494.433 suflete este în adeveru fórté pucina. Dara si cununiile în acelasu anu au fostu numai 11.721 de parchi, candu din contra, tocma si în anulu precedente 1876 fusesera cu 933 mai multe, éra nascerile cu 1618 mai numeróse decátu în 1877.

Causele acestei scaderi, precum speramu, transitorie, sunt la lumin'a dílei. În acesti vreo 6—7 ani din urma în Ungari'a si Transilvani'a nici-o nationalitate (rassa de ómeni) nu s'a mai inmultitu în proportiunile de mai înainte. Populatiunea luata în generalu se multiesce si acuma în aceste tieri, dara în proportiuni mai mici decátu între anii 1850—1870.

Ómenii despoiati, remasi flamendi si golani, nu se insóra. Cium'a betiei, totu asia de rea cá si cium'a camatariei, sau si mai rea, pe langa ce saracesce pe locuitori, apoi le curma si poterea generatória. Anghin'a diferica a decimatu în multime de comune până la atáta, cātu în unele abia au mai remasu prunci dela 7 ani în josu. În

Foisiór'a „Observatoriului“.

Cairolu séu devotamentulu pentru patria.

de: Petra-Petrescu

(Urmare si fine.)

Urmá pacea dela Villafranca. Cairolu se 'ntorcu acasa. Sicilianiloru inse nu le pasá nimicu de conclusiunile diplomatice a le páci, si în 1866 se radica de nou asupra Bourbonilor. Garibaldi le sarí 'ntr'ajutoriu cu 800 voluntari. Cu densulu érá si Benedetto si Enrico Cairolu. Benedetto aduse cu sine 170 voluntari, unu contingentu, cum n'a prestatu alta cetate. Acésta era meritulu lui Benedetto.

Inainte de rescolarea sicilianiloru intr'una de dile Benedetto întrebá pe mama-sa, déca ii este permisu a se departá pe cateva díle. Unde vrei se mergi, ii díse acést'a? La proprietátile nóstre de la „lago maggiore“ respunse elu. Mam'a gáci pe jumetate intentiunea lui, dar tacú si ii díse adio. Benedetto se duse la Genu'a la Garibaldi. Adelaid'a incredintandu-se de scopulu lui Benedetto dea luptá impreuna cu Garibaldi, plecá la Genu'a se'si mai véda fiulu înc'odata. Nu m'ai stimatu ii díse ea, fiindu ca nu aveai încredere în mine. Fiiulu adencu emotonatu strinse man'a mamei iubite la pieptu si o privi plinu de admirare si veneratiune. Iértame, díse elu, tu patimiai si m'am temutu se nu te superu si se ti-marescu suferintiele, dar numai din iubire catra tine. Iertare! de nu veniai tu, me grabiamu eu la tine plinu de încredere în tari'a sufletulu teu!

In 15 Maiu se 'ntemplá lupt'a de la Calatafimi, în care Enrico cu alti patru amici cucerira unu tunu de la contrari. Dupa lupt'a acésta, cea mai insemnata a legendarei „mii de la Marsal'a“ Garibaldi striga cu entusiasmu: traiésca Cairolu si Paviani. La 27 Maiu se luptara garibaldianii langa Palermo. Benedetto fu lovit

de unu glontiu în picioru, ér Enrico la frunte. Ambii remasera greu raniti. Palermo fu cuprinsu, dar acum nici unu Cairolu nu se aflá în cét'a luptatoriloru pentru unitatea Italiei. Acum, díse Luigi catra mama sa, nu me vei mai oprí d'a plecá si eu, campulu de batalia nu pôte remané fara unu Cairolu. — „Si apoi, mam'a ta, mirés'a ta?“ — „Acesti doi ángeri me voru iubi si mai multu, déca mi-voiu implini detori'a de cetatiénu.“ Elu facú onóre numelui seu, luptandu-se totu de un'a în fruntea atacuriloru. În urma, atacatu de nisce friguri perniciose, mori la Neapolea. Elu fu alu doilea fiu, ce se aduse mortu mamei.

Neapolea érá cucerita. Italiei unite ii mai lipsea Rom'a.

Benedetto si Enrico se insanetosiaru si traiau în Gropello retrasi, candu, în 1862, Garibaldi isi desfasurá de nou stindardulu în contra statulu papalu. Planulu nu reusi. Garibaldi si Enrico devenira captivi.

Lupt'a din 66 aflá éra pe toti Cairolu inca în viétia cu arm'a a mana: Benedetto cá colonelu, Enrico, maioru, Giovanni cá oficiaru. Strigatulu: „Roma o morte“ se întinse preste Itali'a întregá. Betranulu erou Garibaldi se pregatea de lupta. Gubernulu italianu se temé inse de ingerintia francesu si arestá pe Garibaldi în Sinalunga. Atunci revolucionarii venira la o ideia desperata. Déóra-ce Rom'a nu o poteau cucerí din afara, decisera a o ataca din lăintru. Se facú o conjuratiune cu scopu d'a transportá în cetate arme, cá cetatienii, radicandu-se cu aceste, se alunge pe soldatii papali si astmodu se elibereze cetatea. Dar cine se iá asupra-si sarcin'a cutezátóre, d'a se pune în frunte, cine altulu, de catu Cairolu? Benedetto remase acasa la mama-sa, ér Enrico si Giovanni aduna în giurulu lor 70 feciori, iau cu sine mare cantitate de arme si munitiune, se punu pe o barca si în nóptea de 22/23 Octobre, plecá spre Rom'a. Din cetate inse conjuratii nu le esra înainte. Devotatii patrioti nu desperara, isi propunu se incerce si a dóu'a nópte, preste dí se retragu în cas'a unui pazitoriu de vii, numita vignagloria.

Cum, cum nu, pana astadi nu este lamuritu destulu, ca aici au fostu descoperiti. Lupt'a între densii si trup'a de zuavi si gendarmi papali, cari ii întreceau pe de optu ori cu numerulu, a duratu óre întregi, în fine totu au trebuitu se se predea. Enrico cadíu mortu lovit de unu glonte, ér Giovanni capetá mai multe rane, în urm'a caror'a, la 1869, isi dete sufletulu în etate de 26 ani. Precum mai 'nainte fratele seu celu mai mare mori cu „Itali'a“ pe buze, asia ultimulu seu cuventu a fostu „Rom'a.“

Dorerea ce o sentí mam'a Cairoliloru, o inpartasí Itali'a întregá. Provedinti'a inse ii permise a ajunge se véda Rom'a de capitala a Italiei, apoi mori în 17 Martiu 1871 plansa de tíer'a întregá, pentru a carei eliberare si-a tramisu pe toti cincii fiu în gur'a mortii, din care numai unulu a remasu în viétia.

Unii italieni asemenara pe Adelaid'a cu Niobe, altii cu mam'a Grachiloru. Poetii cei mai celebrii o cantara în inspiratiunile lor. Se facú o colecta de contribuii benevole pentru unu monumentu cospundietoriu, care i se si radicá la 1875 în cimiterulu din Gropello. Desvelirea statuei de marmore — în marime naturala — se celebrá cu cea mai mare pompa, participandu poporu si reprezentanti de corporatiuni de prin tóta Itali'a. Érá o adeverata festivitate nationala.

Matróne románe, fice ale poporulu meu, luati exemplulu de la mam'a Cairoliloru, de la acésta femeia sublima si sánta! Voi aveti în manile vóstre viitoriulu unei natiuni întregi; nu uitati, ca de la voi depinde totulu. Fóra concursulu vostru tôte încercárele ne-arú fi desierte. De aceea, pe fii, laptati-i la sinulu vostru cu lăptele virtutii, alu patriotisimulu, alu devotamentulu, alu libertátii si, mai pre susu de tóte, alu nationalismulu. Atunci, vina asupra nóstra ori-ce sórte, incerce-ne ori ce suferintie, triumfulu ne va fi asiguratu, si voi, pentru sánt'a-ve missiune, veti remané nemorítóre!

unele regiuni cununi'a e inpreunata cu taxe enorme, in cătu junii isi perdu curagiulu de a se casatori. Altii s'aru insurá, daca aru sci că nu'i voru luá „la catane“. Regulele igienice (de sanetate) nici chiaru pe la orasie mai mici nu sunt cunoscute nici dupa nume, si poti vedé inca si medici trecendu prin ulicioře strimte, cum tinu batist'a la nasu, candu le cauta se mérga la bolnavi prin balti inputite, preste gunóie din vinarsarii, pe langa cani si alte mortatiuni pestilentiali. Case cu ferestrii mici si niciodata deschise.

Cu tóte acestea si alte calamitati mari de natur'a acestora, noi cutediamu se afirmamu, că populatiunea romanésca totu este mai mare si decâtu acea conscrisa prin cleruri, chiaru si in casu candu s'aru subtrage din numerulu totale cei vreo 80 mii de tígani. S'a observatu adeca in mai multe comune si inca din cele mari, curatu romanesci, că in ani anumiti conspectele parochiloru arata unu numeru multu mai mare de baptisati, decâtu este alu mortiloru, candu colo, sum'a totale a sufleteloru din comun'a bisericésca intréga se presenta totusi mai mica decâtu a fostu in anulu precedente. Causele acestei neregularitati culpabile sunt érași cunoscute, si este curatu numai de datori'a protopopiloru si a consistórieloru, că se smulga pén'a din man'a unoru parochi cá aceia, carii isi numera poporeni fóra a se miscá din locuinti'a propria, fóra a'i numerá din casa in casa, fóra a computá si pe cei dusi la economi'a de vite in Romani'a, si pe cei luáti la óste. Se scie si un'a alta cauza a neregularitatiei, că-ci ea este, precum se dice, unu secretu publicu; noi inse totu nu voimu se o spunemu.

Mai in susu se observá, că in diecesele greco-orientali romanesci lipsescu schematisme (celu pucinu noi nu am vediutu nici-unulu). Dupa alte informatiuni, statulu intregu alu clerului se pune in evidentiá asia: In archidiecese: 1 archimandritu, 2 protosincelli, 26 protopopi, 19 administratori protop., 883 parochii, 94 administratori de parochii, 81 capellani, 2 diaconi. La 674.526 suflete.

In diecesea Aradului cu districtulu Oradei: 1 archimandritu, 16 protopopi, 3 administratori protop., 612 parochi, 208 administratori de par., 36 capellani, 1 diaconu. La 477.531 suflete.

In diecesea Caransebesiu: 1 protosincellu, 9 protopopi, 1 administratoru protop., 421 parochi, 16 administratori de parochii, 35 capellani, 5 diaconi. La 342.376 suflete.

Revista politica.

Sibiu, 8 Aprilie st. n. 1879.

Parlamentele dualistice si-au luat vacantie de Pasci. Mai inainte inse de a se desparti deputatii dietei din B.-Pest'a, pentru cá se plece spre caminele lor, deputatulu Gabrielu Baross, unu slovacu desnationalisatu si póte si pentru aceea unu siovinistu fanaticu, au inaintatu in calitatea sa de raportoru alu sectiunei pentru instructiune, la presidiulu dietei raportulu seu asupra faimosului si fatalului proiectu de lege pentru invetiamentulu obligatu alu limbei magiare. Acestu proiectu, fara de a mai trece prin sectiuni, va fi supusu la desbateri in plenulu dietei, indata la redeschiderea ei dupa serbatori, care se dice ca va fi pe la 26 a lunei curente.

Demissionarea d. Ghycy din postulu seu de presiedinte alu dietei ungueresci si depunerea mandatului seu de deputatu este unu faptu, ba potemu dice unu evenimentu politicu de o insemnatate nicidecum secundara, care ar trebui se indemne pe compatriotii sei si in prim'a linie pe gubernulu unguerescu a meditá cu mai multa seriozitate asupra starei lucrurilor din regatulu St. Stefanu. Este cunoscutu, ca betranulu si venerabilulu patriotu magiaru Ghycy, care dupa Deak este astadi celu mai poporalu barbatu de statulu Ungariei, candu s'au decisu a-si fusioná partid'a sa cu aceea a tiszaiiloru séu a asia numitoru „tigris“ si candu s'au decisu a primi dificilulu, consumatoriulu si spinosulu postu de presiedinte alu dietei ungueresci, a comisu un'a din acele metamorfose politice, care astadi se paru a fi mai in tóte statele parlamentare la ordinea dilei si carora li s'a datu sonorulu titlu de coalitiune a partidelor. Ghycy adeca si partisanii sei, carii pe catu tempu a trairu Deak au escelatu in opozitiunea loru sistematica si din principiu contr'a impacarei din 1867 si contra sistemului dualisticu, s'au simtitu indemnati a 'si parasi programulu si stindardulu lor si adoptara pe acela alu Tisza, crediendu póte ca asia voru potea contribui la impacarea partidelor si la pros-

perarea patriei lor. Dar' urmarea le proba, ca ei s'au amagitu si astadi vedemu pe betranulu Ghycy parasindu fotoliulu de presiedinte, cu anim'a infranta, desamagitu, desgustatu pana in adenculu sufletului, depopolarisatu, consumatu si obositu, pentru cá retragendu-se de pe ingrat'a arena parlamentara se'si petréca restulu viatiei sale inaintate in liniste si contemplatiuni dureróse. Candu d. Ghycy si-a renegatu trecutulu, si a parasitu principiile si programulu seu de si negativu, dar' totusi respectatu de adversarii si compatrioti sei, pentru-cá se se opunu pe lunecosulu terenu alu transactioniloru si alu oportunitatii, — atunci densulu a imitatu pe Curtius, dar' a fostu mai pucinu ferice cá acela, pentru ca prin sacrificiulu seu patri'a si natiunea sa n'a beneficiatu nemica, ci din contra a suferitu o mare perdere in original'a si in punctórea individualitate a fostului presiedinte, acarui influentia si autoritate a fostu paralisata si eclipsata prin lupt'a inversiunata a partidelor militante din diet'a ungueresca. Acésta a fostu sórtea lui Deak alui Eötvös si acuma alui Ghycy. Nu vá mai trece multu si de aceeași sórte voru fi partasi si cei doui corifei atotputernici de astadi ai unguurilor adeca: comitele Andrassy si d. de Tisza, cari desconsiderandu vocea ratiunei si inabusindu pe aceea a natiunei lor, alérga dupa fantome care le magulescu vanitatea si se aruncara in unu curentu de aventuri alu caroru sfirsitu nu póte fi altulu decâtu desamagire, ruinare totala si unu diluviu politicu, pre langa care celu elementaru dela Szeghedin se póte considerá numai cá unu avertismentu prealabilu.

Profunda si deprimatóre a fostu impressiunea ce a facutu cuventarea pe care a tinut'o ministrulu de finantie bar. de Pretis in diu'a de 2 Aprilie in Reichsratulu din Vien'a cu ocasiunea desbateri budgetare. Ea a fostu cu atatu mai sensationala ca a fostu tinuta din partea unui membru alu cabinetului austriacu, acuma in ajanulu noveloru alegeri parlamentare. Ministrulu a declarat, ca fatia cu situatiunea in care se afla monarchi'a, nici vorba nu póte fi despre o reducere a budgetelor si ca pentru coperirea lor densulu nu cunósce si nu are la dispositiune altu midiolocu, decâtu urcarea inopositoru, pentru ca déca s'ar potea vorbi despre reduceri, apoi acestea nu s'aru potea face decâtu numai in platile functionariloru subalterni. Că unu altu presentu si surprindere de serbatorile Pasciloru, popórale monarchiei audira de pe budiele ministrului de finantie austriacu, ca gratie intieleptei administratiunei de care se bucura, Austri'a si-au secatu tóte resursele si ca au ajunsu la acelu punctu fatalu, incatu statulu nu isi mai póte coperi cheltuelele din prisosulu muncei si averei cotribuabililoru sei, ci ca elu trebuie se atace chiaru capitalulu lor. Acésta o dice acelasu ministru de finantie, care dupa catastrofa finantiara din 1873 promisese ca „Es wird schon besser werden!“ ca adeca starea finantiara a statului se va indreptá, si care acúsá pe opozitiunea ce avea curagiulu a espune in parlamentu si in delegatiuni si a probá prin cifre starea decadiuta si deplorabila a finantielor monarchiei, ca ea este nepatriotica, si ca pentru cá se satisfac passiuinei sale, discreditédia monarchi'a in afara.

Acésta o facu acuma insusi ministrulu de finantie in ajanulu ocupatiunei micste a Rumeliei orientale, la care dupa cum se dice, Austro-Ungari'a de-ocamdata va participá cu unu contingentu de 10.000 soldati, pentru cá apoi aceia se se inmultiesca la vre-o alte 300.000, precum au crescutu cele 2 companii, cu care voiá comitele Andrassy se ocupe Bosni'a si Hertiegovin'a.

Dar' de acésta se nu ne dóra capulu, pentru ca eata ce ne descoperi intre pahara ambasadorulu austro-ungaru din Londonu comitele Károlyi cu ocasiunea unui toastu tinutu la unu banchetu din Londonu. Ambasadorulu nostru dise:

„Presenti'a mea aicea cá ambasadoru alu M. S. imperatului Austriei, alu amicului si aliatului Angliei, este o proba visibila a acelu evenimentu istoricu. Fapt'a implinita este o confirmare a vechieloru legaturi de amicitia, care tinu strinsu legate acele doue tieri, care si-au sigilat fratietaatea lor de arme pe atatea gloriose campuri de bataia din trecut. Bun'a intielegere intre Angli'a si Austro-Ungari'a fara indoiala ca va contribui la evitarea unui resbelu, éra nici-decum la erumperea lui. Interesele reciproce a doue tieri sunt astadi o basa cu multu mai sigura pentru o actiune comuna, decâtu cea mai perfecta aliantia ofensiva si defensiva. Asemenarea si identitatea scopurilor legitime ale Angliei si Austriei continua deci a consolidá aliantia nesubsemnata, care se basédia pe interesele reciproce ale ambelor tieri si

care aliantia a fostu incheiata de catra doui mari barbati de statulu, si care a fostu incuviintata din partea a doui augusti suverani.“

Din cele ce ne spune toastulu de mai susu aflamu deci, ca monarchi'a nóstra a incheiatu o aliantia cu Angli'a, basata pe interesele reciproce ale ambelor aceste doue state. Déca este asia, apoi de bani se nu ne mai dóra capulu, ca putredu de bogat'a Angli'a mai are inca multe milióne, pentru cá se ni le dea noue cá subsidii séu cá inprumutu fara terminu si fara procentu, numai noi se tranimtemu cateva sute de mii de soldati la Rumeli'a orientala si la Novi-Bazar, pentru cá se apere interesele reciproce ale ambelor state aliata. Si óre pentru ce nu? Monarchi'a nóstra si asia suferu de o poporatiune prea désa (?), si apoi o astfelu de aliantia a mai fostu incheiatu Austri'a si pe tempulu resbelor cu Napoleonu celu mare.

Alianti'a, séu déca voimu tégulu este incheiatu si o fapta implinita, precum ne o spune insusi ambasadorulu austro-ungaru. Dar' óre ce voru dice la acésta atatu de multu serbatoritiu nostru aliati din Berlinu si din St. Petersburg? Se fi muritu óre asia fara de veste aliantia, celoru trei imperati, acea aliantia care au fostu sigilata de repetite-ori prin sarutarile cele mai fierbinti si mai fratiesci ale celoru trei aliati imperiali? Cine scie?!

Romania.

Patriotismulu natiunei romane infaciosiatu prin date statistice.

(Urmare.)

Cá se potemu afá de corespundu in realitate pe deplinu aceste date statistice cu sumele constatate, in virtutea legii pentru plat'a requisitiuniloru din 6 Maiu 1878, de catra comisiunile ad hoc din judetie, insarcinate a revisui, a verificá si a liquidá chitantiile de requisitiune, s'au cerutu ministeriulu de Resboiu cá se comunice formalu sumele exacte de despagubire, ce s'au potutu constatá definitivu de cátra comisiunile judetiene de liquidare. Cu acésta sub No. 10.723 din 6 Novembre 1878, ministerulu de Resboiu ne face cunoscutu cá sumele constatate pana la 1 Nov. sunt de lei 8.752.968 é' dupa informatiunile primite dela comisiuni, crede cá sumele in intregulu lor nu voru trece preste lei 11.125.623. In acestu casu ar resultá in mai pucinu sum'a de lei 101.475.

Mai multe inse din chiaru sumele constatate definitivu de comisiunile de liquidare sunt supuse a fi scadiute neaperatu in parte de catra serviciulu comptabilitatii din ministeriulu de Resboiu, pentruca nu tóte comisiunile de verificare au lucratu conformu art. 10 din regulamentul legii pentru plat'a requisitiuniloru, care prescrie categoricu, cá tóte despagubirile din chitantiile de requisitiune se fia reduce la pretiurile fixate prin tarifele anuale, publicate prin Monitoru; cu tóte aceste, in vedere cá n'au terminatu inca a loru lucrare comisiunile judetiene de liquidare, si cá sunt póte obiecte requisitionate mai alesu de catra comandantii corpuriloru de trupe, fara se se fi indeplinitu tóte formalitatiile cerute, care totusi urmédia a se plati conformu art. 11 din regulamentu, noi credemu se potemu afirmá, dupa cum amu calculatu aproximativu, cá despagubirile tóte nu voru intrece, in cifre rotunde sum'a de lei 12.000.000. Diferenti'a ce va resultá, fia in minus fia in plus, din sum'a de lei 11.227.098, va purcede mai cu séma din dreptulu ce s'au recunoscutu prin art. 10 din legea comisiuniloru judetiene de liquidare de a rectificá lucrarile comisiuniloru comunale de requisitiune. Acea diferentiá inse, dupa cum se vede, va fi relativu neinsemnata in fatia cu sumele din tabel'a sub No. 20 é' a nóstra munca indelungata de doi ani aprópe, cá se potemu constatá sistematicu si cátu mai exactu posibilu in tabelele alaturate tóte operatiunile de requisitiune din tíera, a fostu pe deplinu respalita prin adeverat'a satisfactiune ce amu simtitu, candu amu luat cunoscintia despre resultatulu aproximativu comunicatu de comisiunile judetiene de liquidare, resultatulu care de felu nu difere in modu simtitoriu de sumele constatate de noi prin administratiune.

Tabelele, in numeru de doue-spre-diece despre ofrandele primite de Statu pentru trebuintele armatei Romane sunt alcatuite dupa sciintiele lunare, ce s'au comunicatu oficialu din judetie ministeriulu de Interne pe bazele instructiuniloru circulare sub No. 15.744, publicate in Monitoriulu Oficialu din 12 Iuliu 1877. Ele coprinde in generalu intrég'a misicare a ofrandelor ce s'au oferitu Statului d'a dreptulu in timpu de siésespre-diece luni, Aprilie 1877 — Augustu 1878.

Inca din lun'a lui Aprilie 1877, s'a tramisu formalu fia-carei prefecture de judetiu câte unu registru cu matca pentru regulat'a inscriere a ofrandelor; é' pentru despoierea acelor registre, cum si pentru constatarea tuturor ofrandelor primite directu de cátra autoritatiile din tíera, s'au formatu in fiacare judetiu câte o comisiune ad hoc, compuse de cinc persóne: prefectulu judetiulu, presiedintele tribunalului, primariulu din capital'a judetiului, casariulu judetiului si unu membru din comitetulu permanentu alu consiliulu judetianu.

Darulu celu mai scumpu care s'a datu, in cursulu resboiului actualu, pentru trebuintele militare sunt lei noi una suta de mii, oferiti de Capulu armatei Romane si Domnu de sine statatoru alu tierii, Mari'a Sa Regala Carolu I.

Natur'a si numerulu ofrandelor mai insemnate, primite de a dreptulu de Statu, sunt: Sum'a de lei noi

1.639,798 bani 52 (din acestu totalu, lei 1.212,661 bani 50 s'au daruitu anume pentru cumperare de arme; éra acestu numeru representat sumele primite pâna candu s'a pusu acést'a publicatiune sub thiariu in Decembre 1878); — Vite, 6,724 (3,543 berbeci si oi; 1,290 boi si vaci; 1,882 cai si epe; 7 porci, 2 bivoli); — Pastrama si carne, 2,069 kilograme (1,624 ocale); — Grâu, 746 hectolitri (110 kile); — Pani si gatele, 91,436; — Pesmeti, 7,217 kilograme (5,665 ocale); — Faina si malaiu,¹⁾ 33,736 kilograme (26,482 ocale); — Porumbu 3,769 hectolitri (555 kile); — Orediu, 637 kilograme (500 ocale); — Grisu²⁾ 131 kilograme (103 ocale); — Fasole si alte legume uscate, 2,546 hectolitri (372 kile séu 148,800 ocale); — Legume verdi, 3,374; — Brandia si cascavalu, 47,244 kilograme (37,086 ocale); — Sare, 2,753 kilograme (2,176 ocale); — Vinu, rachiu si rumu, 934 butile si 470 hectolitri 78 litri (3,648 vedre); — Ordiu 1,256 hectolitri (185 kile); — Ovesu, 354 hectolitri (54 kile); — Islaz,³⁾ 57 hectare (39 falci séu 113 pogóne); — Fenu si paie, 42 clai si capitie, 432 cara si 90,956 kilograme 71,400 ocale); — Lemne de che-restea, 1,045; — Stitie, 11,000; — Lemne de focu; 536 metri cubici (71 stanjini); — Carbuni 1 tona 786 ocale); — Varu, 2,544 kilograme (1,997 ocale); — Trasuri, 205; — Hamuri, 190; — Capestre, 196; Saci, 4,144; — Tutunu 1 sacu, 2 cuthii, 3,738 pachete, 1,077 kilograme (845 ocale) si 14,500 tigari; — Chartia de tigari, 5 cuthii si 666 carticele; — Cojóce 2,332; — Flanele, 2,992; — Rogojini, 277; — Scama, 2,554 kilograme (2,005 ocale); Fesie si alte obiecte de legatu ranile, 10,967 (3,288 fesie; 3,472 compresse; 1,926 fiti-luri; 892 triangle; 372 carele;⁴⁾ 1,017 carpe); — Rufe, 23,750 (7,312 camasi; 4,679 perechi ciorapi; 2,920 ismene; 2,852 servete; 1,948 perechi obieie: 1765 cear-ceafuri⁵⁾ 1,687 prosópe; 489 fetie de perina; 56 scufe, 28 batiste; 14 siortiuri); — Panza, flanela si postavu, 428^{1/2} bucati si 8,664 metri séu coti 13,129 (408^{1/2} bucati si 7,971 metri séu coti 12,073 pansa; 15 bucati si 93 metri séu coti 141 flanela; 5 bucati si 499 metri séu coti 29 postavu; 82 metri séu coti 758 dimie⁶⁾ 19 metri séu coti 59 postavu; 82 metri séu coti 128 sucmanu); — Obiecte de asternutu inbracaminte si incaltiaminte, 3291 (710 perne; 634 salte; 360 plapome; 86 pâtiuri⁷⁾ 37 scórtie;⁸⁾ 670 mintene; 256 itiari⁹⁾ 213 halaturi,¹⁰⁾ 94 pantaloni¹¹⁾ 19 giletce; 8 scurteice; 15 ghebe;¹²⁾ 16 zabune;¹³⁾ 32 bernevici; 15 peptare; 13 caciule; 67 opinci; 35 perechi papuci; 11 perechi pantofi); — Mobile, 458 (426 paturi; 23 lavicere; 2 mese; 2 dormuese; 5 perdele); — Tacamuri de mésa, 500 (210 linguri; 128 furculitie; 162 cutite); — Vasa de metalu, 63 (17 lighiene, 11 ibrice; 10 tinichiele de apa; 5 tigai; 11 óle de tuciu; 2 cratitie; 7 caldarusi de adaptatú caii); — Vase de pamentu, 1,350 (311 talere; 352 strachini;¹⁴⁾ 321 cáne; 36 óle; 10 borcane; 18 sticle; 302 pahara); — Vasa de lemmu, 379; (133 putini; 81 donitie; 9 butóie; 81 copai; 5 hardae; 62 dihoritie; 2 vedre; 6 galeti); — Píei de mielu 89; — 1 cruce cu 11 diamante; — Biblii, 32 exemplare — „Dumbrava-Rosie,” 50 exemplare; — etc. Mai sunt alte ofrande oferite in numeru neinsemnatu, dar, care sunt trecute pe luni, in tabelele alaturate. (Va urmá.)

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din Banatu. — In Februaru a. c. ne venise o corespondentia dela Timisiórá, relativa la pericolulu ciumei, care spariase pe atunceá tóta lumea européna. Causele nóstre nationali in sensulu strictu, nu ne lasara spatiu spre a o publica sub durat'a ciumei din Russi'a. Astadi vinu scrii despre o noua eruptiune a ciumei in acelési tienuturi russesci. Asia revenimu si noi la acea corespondentia.

Diariulu „Temesvarer-Zeitung“ in Nr. 34 avuse o corespondentia dela Orsióvá, in care se dicea, ca Romani'a si Serbi'a ar fi inchisu graniti'a de catra Bulgari'a prin cordonu sanitaru, (carantina), éra de aci deduce, ca si guvernulu austro-ungaru au recunoscutu necesitateá de a luá mesuri sanitare conforme cu cele luate de statele vecine, de unde s'ar cunosce ca se va impiedecá latirea bólei in patri'a nóstra. De aci incolo coresp. dela „T. Z.“ insira unele absurditati, ca venindu niste cara russesci spre a trece in Bosni'a (sic) pe la graniti'a austro-unguresca, candu au vediatu carausii ca mediculu ese spre a stropi carale cu acidu carbolicu, carausii (numiti in Russi'a pahonti) au ingenunchiatu cu tóta unilinti'a, cá si cum acela ar fi fostu unu actu religiosu. Vede ori cine, ca tóta acést'a fabula este

¹⁾ Malaiu, (in Dict. acad. mellaiu), aci semnifica farina de meu-milium, sau de papusioiu, cucurudiu.

²⁾ Grisu, pasatu de grâu.

³⁾ Islaz, islasu, slav., campu de pascutu, pasíune, locu de pasíune, in Ardélú se dice si contenitu.

⁴⁾ patrate, patrangule.

⁵⁾ Lepedee, lincióle.

⁶⁾ Prosopu, prosopiu, grec.; stergariu, stergura cu care te stergi pe fatia si pe mani etc.

⁷⁾ Panura ii dicu in Ardélú.

⁸⁾ Aci semnifica straiu (stragulum, i), tiolu, coperta, cu care coperi unu patu, ori unu calu.

⁹⁾ Aci semnifica covoru, tapetu, inse tieranescu, manufactura de casa.

¹⁰⁾ Dincóce de munti se dice cióreci (in Dict. acad. Liçari).

¹¹⁾ Ceea ce dicu nemtii Schlafrock, turc. balat, se apropie de ung. hálai, háló ködmöny.

¹²⁾ Aci = ismene.

¹³⁾ Camu ceea ce este dincóce de munti guba, siuba, gluga lunga, mantelu tieranescu.

¹⁴⁾ Camu ceea ce este si tiundra, sumanu, zeche, dara mai scurta.

¹⁵⁾ Tacamu este a se pron. pe nasu, cuv. turc. servitiu de mésa, cutíte, furculitie etc, etc.

¹⁶⁾ Blide.

inventata numai spre a insultá pe muscali si ritulu orientale. Déca ar meritá defaimare ceva in casulu de fatia, apoi acela este metodulu primitivu alu respectivulu medicu, carele crede, ca prin simpl'a stropire cu pama-tufulu preste cara si vite, se póte departá pericolulu ciumei. Déca acelu medicu nu va luá cu totul alte mesuri spre a impiedecá latirea contagiului, atunci este vai de tiéra. Se pare ca acelu medicu n'au vediatu in viati'a lui carantina, nici n'au cetitu vre unu regulamentu, dupa care sunt tractate obiectele si persónele venite din regiuni infectate de cioma. Asia vedemu cá s'au tramisu dr. Knöpfler cá se controledie mesurile de carantina luate in Romani'a. Ne-ar placea se scimu, de unde cunosce densulu regulele carantinei, cá se póta controla pe cele romanesci cu bunu rezultat?

Ne aducemu aminte, ca in an. 1849 se aflá in Turnu-Severinului trei medici eminenti, tramisi din Vien'a de catra consiliulu de resbelu cu missiune de a cercetá carantinele Romaniei si ale Turciei; inse cine ar crede, cá acei trei medici s'au facutu de risu, numai prin cateva intrebari puse mediculu din carantina locala. Regulele carantinei si esecutarea lonu nu se in-vatia pe la universitati, decatu numai din praeca.

Alarmulu ce dau diarielle asupra ciumei si fric'a ce au coprinu pe ómeni din caus'a ei, nu se póte justificá. Déca acea epidemia este in adevéru cium'a orientala, precumu se si pare din simptomele cunoscute, apoi tocmai nu trebuie se ne tememu asia multu de ea. Este adeca sciutu, ca contagiulu (molim'a) ciumei este ficu, (dar prin miasme nu se póte lati? Red.) si pentru aceea se si póte localisá si opri prin inchiderea tienuturilor infectate si oprirea ómenilor de a nu veni in contactu cu ómeni prepusi cá ciumati. Cordónele sanitare si carantinele, care durara preste 100 de ani in Austri'a, au probatu in de ajunsu adevérule acesta. Apoi prin viatia cumpetata, prin spalarea corpului si vestiminte curate, potemu sperá preservativ'a cea mai buna. Pentru ce dara atata spaima, atatea strigari si vaiete si numerulu exageratu ala mortiloru, care nici decumu nu póte fi exactu? Ómenii inse in epidemii au pasiunea de a numerá tóte casurile de mórte intre cei muriti de epidemia. Se nu stamu inaintea poporulu cu bóla din secolii trecuti, numita mórtea négra, nici cu cium'a din Banatu din an. 1738—39 si cu cea din Transilvani'a, pentru ca pe atunci ómenii nu cunoscéu contagiulu. Astadi ómenimea sta multu mai bine in privinti'a acést'a, ér' anume in catu pentru Romani'a, credemu ca suntemu bine informati, cumca guvernulu ei dispune de unu personalu deprinsu in regulele carantinei; densulu isi va face datorinti'a si prin aceea ne va scuti si pe noi vecinii Romaniei.

— Dev'a la 3 Aprile, 1870. „Nulla dies sine linea,” dice unu proverb latinu, si abia am potea aflá o macsima mai aplicabile la funestele si tristele imprejurari, intre cari suntemu noi romanii din Austro-Ungari'a, decatu acestu fatalu adevéru. In vieti'a ómeniloru singuratiei susu citat'a maxima este de a se picepe ad litteram et sensum, éra in vieti'a natiuniloru, a popólorulu si a tieriloru, acést'a aplicatiune se reduce singuru la momente pipaibili de o miscare óre-care, buna séu rea asia, ca dupa regulele logiceí conclusiunea dela mai pucinu la mai multu, de aceea si natura, miscare si facultate, se póte admite. Nu voiu deci se aplicu tes'a din fruntea acéstei scrisori la cate unu singuru individuu, ci la noi la toti, cá romanii, cá patrioti, avendu chiaru si convictiunea, ca pentru line'a ce ni s'a trasu preste ochi de o mana nemernica, inca n'o se perdemu vederea si n'o se ne inglodamu noi toti in noroiulu, din care inghenunchiatu se strigamu: „ticalosu Maria ta, éta nemerniculu meu capu plecatu, cá s'abi'a ta otielita se nu mi'lu taie.”

Dupa aceste consideratiuni credu cá ve veti mirá cum vinu eu se scriu, chiaru in materi'a referatulu meu, despre adunarea generala ordinaria a comitetulu municipalu din comitatulu Hunedórá, si cum macsimele de susu se potu aplicá la cele ce s'au petrecutu in acestu comitatu romanisatu*). Deslegarea urméza de locu, — si pentru cá se nu intindu vorb'a, voiu margini expresiuniile, si voiu condensa obiectele pre cátu se póte, in termini scurti, fara frase si fara coloru, intrunindu cá intr'unu micu simburu, numai essenti'a faptelor.

In 2 Aprile a. c. s'a deschisu adunarea generale a comitetulu, cu formalitate usitate. Dupa pucine lucruri neinsemnate a excellatú acést'a intrunire intru a probá si mai lamuritu, cá consecenti'a nu este partea constitutiva a insusiriloru ei, fia privita din punctu de vedere alu ecuitatei, alu logiceí, séu alu legalitatei chiaru. Spre a ilustra acést'a enunciatune este de ajunsu a citá doue casuri analóge, cá ou cu ou asemeni, cari ambe s'au pertractatu si decisu in acést'a siedintia. Una fu caus'a substitutiunei de notariu cercualu in Vati'a, si alt'a, substituirea de notariu cercualu in Branisca. In cea dintaiu, conformu dispositiuniloru legei comunale, reprezentantii au alesu de notariu substitutu pe unu individuu cu numele Munteanu, care are esamenu de calificatiune, inca de la disolvatulu municipiu alu Zarandului, care aneandandu-se la Hunedórá, a trecut cu drepturile si immunitatile, precum si cu sarcinele sale. Pretorele cercului inse, desconsiderandu indreptatirea legala de substitutiune a reprezentantiloru cercului notarialu, n'a admisu intrarea in functiunea de substitutu a lui Munteanu, ci din volnici'a sa propria, a substituitu pe unu altu individuu, cu numele Weress, care n'are atestatu de calificatiune prescriu de lege pentru notari, — si in mani'a recurselor facute la ministeriu, comitatulu nici cu acést'a ocaziune n'a satisfacutu legei, dreptatiei, si ecuitatei, de si a trecut unu anu de dile, de candu se traganéza cestiunea. In casulu alu douilea de la

*) Romanisatu? Au nu totudeauna fusese elu romanescu? Au nu se numesce elu de catra chronicari Valachia transilvanica? Intréba cu totu respectulu.

Branisca, facéndu-se alegere de notariu, fiindu intratu protestu in contra alegerei, pretorele n'a introdusu in oficiu pe alesulu notariu, ci chiar' pe acela l'a substituitu care a primitu mai pucine voturi la alegere, éra comitatulu Hunedórei sustine acést'a dispositiune si intocmire pretoriale pana la resolvirea cercetarei asupra protestulu. De sine se intielege, cá cercetarile si dispositiunile ce au se urmedie asupra loru, se facu si datédia totu-dé-una dupa calindariulu grecescu candu e vorba, de a nu poté suci legea si a-o schimosi asia, cá se nu ésa dreptate si pentru bietulu romanu.

Et nunc ad fortissimam venio causam! Dintr'unu incidentu alu raportulu prefectulu Pogány catre ministrulu de interne, acesta a emisu o fulminanta dispositiune catra municipiulu Hunedórei, in materi'a substituirei oficialiloru municipali prin vice-prefectulu. Materi'a insasi pucinu ne interesédia, pentru cá noi romanii de asta-data nici nu usamu de dreptulu de a potea substitui séu nu, si nici nu suntemu indusi in ingrijiri grele, cá se declaramu ori se primimu asemenea substituire; — deci intru a combate ordinulu ministrulu, deputatulu contele St. Kunn a esitu cu unu atacu altmintrelea bine combinatu, de órece era atinsa si persón'a sa in amintitulu raportu alu prefectulu Pogány si capulu acéstiune in presentia intregulu comitetu, acusandu'lu expresu de partialitate culpabila, si de mistificare malitiósa, — si acestu atacu inversunatu, prefectulu sub dreptulu neresponsabilitatii sale catre comitetu s'a marginitu a-lu declará simplu cá'lu respinge.

Nu se póte inse, cá acést'a opera-scandalu, se nu capete coróna multu mai meritata, decatu ce i se cuvine. Nici una singura voce ungruresca nu s'au aflatu, cá se apere macaru cu argumente paliative pe prefectulu in strimtorare; romanulu inse athletu in a ajutá pe nenorociti, chiaru si déca i sunt adversari, de altmintrelea indemnatu de singurulu seu zelu, fara scirea si consentimentulu nici alu unui altu romanu, — a primitu nobilulu rolu de apararea prefectulu, unu distinsu barbatu alu acésti comitatu romanu, prefinsu conducetoriu. Densulu cu nobila abnegatiune a cercatu a restabili inviolabilitatea scaunulu presidialu. Ei! tréca! Dara unu singuru motivu ce a reclamatu intru aparare, a trecut prin osu . . . pana la meduva. . . . Astadi candu noi Romanii típanu de usturimea greleloru nedreptati ce ni se facu in tóta diu'a; astadi candu ni s'au confiscatu tóte drepturile legali, din dreptulu naturale; asta-di, candu originea si eterna' nostra nationalitate genetica ni se denéga; asta-di candu toti romanii cu unu sufletu si unu cugetu ne mai potendu inadusi sentimentulu dorei cá se nu'lu descopere la insasi sacr'a persóna a monarhului; asta-di candu dupa tóte acéste, guvernulu magiaru a prezentatu camerei primitóre cu entusiasmu taiara si erterminarea limbei romane; astadi . . . acelu barbatu romanu declara susu si tare, cá elu este cu totu respectulu si cu tóta increderea in gubernu, care a tramisu aici si sustine pe prefectulu Pogány.

Póte fi incredintiatu d. Dr., cá Pogány i va fi socotitu de amici, Dómne me padiesce; de adversari, — grigea mea. — Vede domnule redactore, ce grósa linia avemu se notamu din acést'a ocaziune, — se o punemu la dosariu!

Prefectulu Pogány va fi potendu meditatá, cá adversarii sei magiari n'au uitatu de originea lui cea romanésca si'lu considera cá pe unu síerpe romanu, intratu in óla cu lapte a magiarismulu. —

Unu peregrinu.

Sciri diverse.

— (Concertulu micstu) pe care l'au datu cele trei reuniuni de cantari din locu in séra de 8 Aprile a. c. in favorulu nefericitorulu inundati din Szeghedinu, a reusitu fórté bine, atatu cu privire la succesulu seu musicalu, catu si materialu.

Sal'a teatrulu, de si pentru sér'a aceea pretiulu locuriloru au fostu urcatu, era plina indesuita. Logele erau ocupate de totu ce are societatea sibiana mai distinsu si mai elegantu; nu mai pucinu alesu a fostu si restulu publiculu din parterulu numerotatu.

Concertulu, a caruia programa a constatu din 12 numere, a fostu introdusu de catra Societatea de musica „Musik Verein“ prin unu oratoriu de Felix-Mendelssohn-Bartholdy. Óra inaintata in care scriemu aceste linii, nu ne permite a intrá intro recensiuone detaiata a întregéi programe. Ne marginimu deci a face cunoscutu publiculu nostru cetitoru, cá bucatile esecutate din partea Reuniunei romane de cantari au fostu fórté bine aplaudate. Pieseles esecutate au fostu: Reintórcerea victoriósa“ coru de H. Bianchi si „Hor'a Severinulu“ de L. Wiest.

In catu privesce ductulu: „Canteculu paseriloru“ de A. Rubinstein, cantatu de d-n'a Ana Moga si bar. Elen'a Popu, apoi elu a fostu fara contradicere margaritariulu musicale alu concertulu de a séra. Acést'a o au probatu freneticele aplause ale intregulu publicu, care in parte mare cu pucine dile inainte de acést'a avusese ocaziune se asculte si se aplaudedie pe celebr'a concertista Charlota Patti, si care avea deci cause se fia rezervatu si dificilu in aplausele sale. Vocea dulce si doiósa a celoru doue priveghitóre romane a sciutu inse a se furisia in ánimile ascultatoriloru, pentru cá se le misce si se le constringa a le dá cu incantare si placere tributulu cuvenitu. Suntemu mandri si recunoscetori pentru succesulu avutu, si felicitamu din sufletu pe ambele cantaretie pentru nedisputatulu triumfu pe care l'au reportatu vocea loru romanésca.

Convingerea noastră este: ca cei ce știu se cante asia de bine și de frumos, precum au cantat asera nemții, românii și unghurii, fiacare în limb'a mamei lor iubită, nu voru încetă nici de aci înainte a 'și cultivă fiacare în parte limb'a și cântările lor nationale, în necazulu tuturor proiectelor unificătoare de limba a ministrului de culte și instrucțiune din B.-Pest'a. Suu cuique! trebuie se fia parol'a nu numai a nationalitatilor conlocuitoare în această patriă, dar' și a guvernului și atuncea armoni'a și buna întielegere între guvernati și gubernatori nu va mai fi o speranță vana.

— (Ofrande pentru Szeghedinu.) M. S. R. Domnulu Carolu I și august'a sa socie Elisabet'a au oferitu sum'a de 2000 franci în favorulu nenorocitoru dela Szeghedinu. Asemenea au darutu și Efori'a spitatoru din București sum'a de 1000 fr. pentru orfelinatulu cetatii inundate. Sum'a colectata în capital'a Romaniei prin inițiativ'a d-lui thipografu Weiss se urca dejă preste 8000 fr. cari au și fostu tramisi la destinațiunea lor.

Pre langa sum'a aratata în Nr. 21 alu „Observatoriului“ au mai incursu inca la redacțiunea noastră pentru acelasu scopu sum'a de 2 fl. v. a. dela d. Const. Morariu preotu și soci'a sa Elen'a, din Toporouti în Bucovin'a.

— (Venitulu primulu concertu) arangeatu de cătra ambasadorulu austro-ungaru la Parisu comitele Beust, în favorulu Szeghedinulu au datu sum'a de preste 20.000 franci.

— (O milionara că nihilista.) Intre cei ce au fostu arestati cu ocașiunea turburailor ultime din Chievu se afla și o feta că de 20 ani, care este fiic'a milionariulu fabricantu Ivan Malcev în ale carui fabrice lucra preste 20.000 lucratori. Totu în castelulu dela Chievu se mai afla inchise și comtes'a Panin și fiic'a generalulu Gersfeld.

— (Datini de ale Zulu-Cafriloru.) Unu missionariu din țier'a Zuliloru a ținutu în Londonu unu interesantu discursu în privinți'a datinelor poporulu, cu carele pórta acum Angli'a resbelu. Elu ne spune, că la acestu poporu capulu familiei are cea mai mare bucuri'a, candu femeia sa nasce o feta. În casulu acesta elu are mari prospecte, a-si redobandi prin vinderea ei sum'a în naturale, cu carea si-a cumperatu nevést'a, séu dóra a realisá pre langa această suma și unu cascigu. La Zuli femeile ingrigescu de lucrulu campului, ér barbati în economi'a casei nu se ocupa, decâtu numai de mulșulu vaciloru. Femeiloru le este opritu sub pedépsa de mórte a pune man'a pe vaca. Colibele sunt facute de nuiele și paie, și fie-care femeia si-are cas'a sa separata. În midioloculu casei este asiediatu cuptoriulu, din carele ese fumulu pe usia, dupace mai antaiu s'a preumblatu cătuva timpu prin casa și pre langa ochii celoru ce se gasescu acolo. Zuli credu în emigratiunea sufletelor și tienu, că acestea intra dupa mórte în sierpi. De aceea sierpii se privescu de santi, și poporulu li se inchina.

— (Cutremuru de pamentu.) Precum afla „Times“ din Londonu, în 22 și 23 Martiu au fostu în Persi'a de nordu unu cutremuru de pamentu, care au caudiatu stricaciune în mai multe localitati și au nimicitu doue sate. Cu aceea ocașiune au peritu aprópe la 1100 ómeni.

— (Agratiari.) Atentatorele Passanante a fostu agratiatu la munca silnica pe viétia. Asemenea a fostu agratiatu din partea actualei presedinte alu Republicei franceze cunoscutulu publicistu Rochefort.

— (O frumósă cugetare a lui Montequieu.) Dupa calatori'a sa facuta în Europ'a elu dicea: „Germani'a e facuta că se calatorescu, Itali'a că se siedi, Spani'a că se iubescu, Angli'a că se meditati,

Elveti'a că se te preumbli și Franci'a că se traiescu acolo.“

— (O scena în omnibus.) Unu domnu se urca într'unu omnibus; vis-à-vis siedeá o dama, care prin chiaru-obscuruulu velulu cu care i era acoperita fétia i se paru ca este tenera și frumósă. — Pentru ce porti velulu, dóm'n'a mea, o întreba noulu venitu, dupa ce i succese a o angajá într'o conversatiune interesanta. — Pentru că se me aparú de privirile barbatiloru. — Dar' pentru noi este cea mai mare placere a potea admirá o fétia frumósă. — Dá, pâna candu cineva nu este insuratu. — Ei bine, dise elu cu voce firma, eu nu sunt insuratu. — Intr'adeveru? ilu întreba densa și isi descoperi fétia, pentru că elu se'si védia pe sócra-sa! Tablou.

— (Bibliografia.) „In Munti“, este titlulu unei scene dramatice, care se va jucá în institutul superioru de fete dela monastirea Ursulinelor din Sibiu cu ocașiunea iubileulu nuntiei de argintu a Maiestatiloru Lor. Acestu dramoletu este compusu în limb'a germana de rectorulu institutulu d. Carol Horn, traducerea în romanesce este facuta de prea bine cunoscutulu nostru colaboratoru d. Petra-Petrescu. Traducerea romanésca s'a retiparitu în brosiura separata din „Scól'a romane“, fasciór'a VI pro Martisioru a d. V. Petri.

Literariu.

— Resbelulu orientale ilustratu de prof. dr. A. P. Alessi și prof. Massimu Popu. Gratiu 1879. La întrebările ce ni se facu despre esirea acestui opu ne aflamu în positiune de a informá pe on. publicu prin reproducerea scrisórei dlui editoru P. Cieslar de coprinsulu acesta:

— Gratiu în Febr. 1879. — Prea stimate Domnule! Dupace 'mi a succésu, dupa ostenele enorme și jertfe colosale în bani, a thipari în editiune noua fasc. II, care a fostu confiscata, trimesei indata la on. D-vóstra adres'sa fasc. aparute pâna acum, și credu că Ve aflati în posesiunea fasc. I—V. Fasc. VI și VII, se voru trimite în scurtu timpu inse numai aceluora, cari au satisfacuți condițiiloru abonamentulu. Nu 'mi e nici decum posibilu, dupa enormele perdiri pecuniare, ce 'mi le a causatu confiscarea, se trimitu urmarea fâra platire în curendu; de órece facu pe fiacare atentu, că premiulu gratis ilu dau numai aceluora abonati, cari celu multu pâna în 28 Martiu voru fi platitu. Comandele mai departe, nu le mai voi putea considerá de órece acum thiparescu unu numeru micu de exemplarie, care indata se voru trece, de órece infrumsetiezu opulu mai bine, decum am promisú în programa. Eu abstragu dela ori-ce cascigu, fiinduca castigulu dupa perdirile ce le amu avutu pâna acum, a devenitu numai ilusiune, și imi dau ostenele a multiami pe acei abonati, cari chiaru dela inceputu mi-au daruitu increderea lor, și nu mi-au retras'o nici cătu a duratu paus'a provenita din confiscare, și voi a le documentá că nu s'au incrediatu unu nedemnu, ci unu barbatu, carele au avutu și are de cugetu a inbogati literatur'a romana cu opuri bune. Luandu-mi libertatea a Ve face atentu la această, anu cea mai viua speranță, că si D-vóstra imi veti sprijini din poteri întreprinderea și imi veti ajutá la realizarea ei.

Cu tóta stim'a

Paul Cieslar.

Din alte informatiuni aflamu, că pâna acum au esitu optu fasciculu din această istoria interesanta și că ilustratiunile sunt frumóse. Pretiulu fiacarei fascióre este de 40 cr. = 1 francu. Asia 10 fasciclii (brosiuri) facu 4 fl. v. a. Pretiulu se trimite d-lui Cieslar la Gratiu.

Post'a redacțiunei.

Brasiovu, 18/30 Martiu. Ne întrebati, ce întielegemu noi prin pasquillu. Aceea întielege tóta lumea civilisata: Ori-ce vetamare de onóre de caracteru privatu ori-ce calumnia (cleveta), defaima (hula), infamiã aruncata cuiva în scrisu, cu scopu de a'i stricá si a'lu de-

gradá inaintea lumei, prin thipariu, (chipuri, caricaturi); fóra că auctorulu, redactorulu, editorulu, se aiba curagiulu de a se numi pe sine, a dá facia cu cei defaimati și cu tóta lumea onesta. Acesta este pasquillulu și cei ce ilu facu și ilu propaga, trecu de ómeni poltroni și infami.

Numele pasquillu se trage dela unu cismariu (ciobotariu, pantofariu) cărpaci, anume Pasquino, care traise la Rom'a în secol. alu 16-lea. Acela isi avuse lucratori'a și bolticiei'a sa în coltiulu palatulu Orsini, și era cunoscutu de omu glumeti, minciunosu și pacalitori, dara poporulu ascultá cu placere secaturele și cum se dice în Romani'a, palavrele lui. Mai tardiu se desgropá și ridicá totu în acelu locu una statua antica. Plebea Romei, cam totu asia de glumétia și bajocurósă, că si de ex. cea din București, nu uitá că acolo stetese și dughén'a lui Pasquino; deci incepú se lipésca pe acea statua diverse batjocuri, satire, sententii humoristice asupra evenimentelor dilei, imitandu pe ale lui Pasquino, precum le imitá si astadi multe foi satirice, cu aceea differentia numai, că cele mai multe moderne sunt nesarate, sarbede și ne-calite, lipsite de ori-ce gustu estheticu. De aici apoi s'au disu pasquinate sau pasquille si pasquillantu. Dara incai acestea în țieri civilisate au redactori si editori anumiti, cari sunt responsabili inaintea tribunaleloru pentru calumii și infamii.

De altumentrea urme de pedepse pentru calumii anonime se afla chiaru si în legile antice, căci nici-unu poporu civilisatu nu a întielesu libertatea asia, că se fia cuiva permis a musicá pe furisú, nici a comitte assassinatu morale. În legile din cele 12 table ale Romei calumniatori anonimi erau pedepsiti cu mórte, éra sub imperatori auctorii anonimi de pasquile (libellus famosus) erau declarati dupa legi de infami, isi perdeau dreptulu de a potea fi martori în vreo cauza a cuiva, li se dictá si pedépsa trupésca sau deportatiune (exiliu), cum i s'a intemplatú si lui Ovidiu, în fine pentru crima de lesa-maiestate isi perdeá si capulu. Legile adeva presupunea, că celu ce scie vreo crima despre altulu, trebuie se aiba si probe juridice, documente autentice, éra daca nu le are, se taca. În legistatiunile moderne europene pasquillele sunt considerate numai că injurii calificate, si pasquillanti ori candu potú fi descoperiti, sunt supusi la pedéps'a inchisorei pe mai multe luni, sau si ani, în mesur'a în care au voitú ei se faca altora reu prin minciunile si clevetele lor infame.

Nr. 134—1879 mat.

(67) 1—3

Edictu.

Dupace Georgie Bosdocu gr.-cath. din Vestemu, pribegindu în Romani'a, si-a parasitu de 3 ani legiuit'a sa miere Ev'a Pop'a gr.-cath. érási din Vestemu, si nu se scia locul ubicatiunei (afarei) aceluia: se provóca prin această, că în terminu de unu anu si o di se se prezenteze inaintea subscrisului Foru matrimoniale, că-ci altcum caus'a divortiale urdita de mierea sa în contra-i din motive basate pre Canóne, se va pertractá si decide si în absentia lui, dupa SS. Canóne ale Bisericei gr.-cath.

Sibiu, 5 Aprilie 1879.

Dela presidiulu Forulu matrimoniale gr.-cath. de I Instantia.

Ioanu Russu,
protopop. preot.

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii.

În sensulu conclusulu adunarii generale a societati nostre din 28 Martiu a. c. Nr. I, alu síéselea cuponu dela actiunile institutulu nostru scadietoriu la 1 Iuliu 1879 se va rescumperá dela susu numit'a di la cass'a nostra în Sibiu cu 9 fiorini 50 cruceri. Si pâna atunci se rescumpera acelu cuponu la cass'a nostra de adi incolo ori-candú, pre langa subtragerea intereselor pe timpulú inca neesperatu.

Sibiu, 5 Aprilie 1879.

(68) 1—3

Directiunea institutulu.

The'a

antiarthritica și antirheumatica alui
WILHELM

curatitoare de sange spre a se folosi în ori-care anotempu că singurulu midilocu curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu priu decisiune Viena, 7. dec. 1868.	Probata definitiv. Efecte exell. Resultatulu eminentu.	Prin p. in. patentá a M. Sale c. r. assecurata contra falsificării. Viena, 28 martie 1871.
---	--	--

The'a această curatia organismulu întregu, strabate pártile întregulu corpus si folosindu-o cá beutura departéza dintr'insulu tóte materiile stricacióse, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; si efectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfecta a arthritei, reumatismulu, bóla englezésca, si a altoru bóle invehite incurabili, ale ranelor, cari pnoitéza ne 'ncetatu, ale bólelor genitáli si bubelor, ale sgrabuntielor pe trup si în faciã, ale petelor, bubelor si-philitice.

The'a această au produsu rezultate forte favorabili mai alesu în inflatúri de ficatu și de splina, cum si în greutăti hemoroidali, în doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri la femei etc.
Sufertinte cum sunt bólele scrofulóse, inflatúra ghindurilor se viudeca iute si perfecta, la aceea, cari beau The'a necurmatu, fiindu ca ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promovatoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Franciscu Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Viena.
Wocheiner Feistritz (în Carniolia), 1 oct. 1872.
On. Dle! Mai am érási trebuința de vreo trei pachete din the'a dtale curatitoare de sange, pentru ca dupa-ce am cumperatu de dta de 2 ori si am folositu acestu midilocu exellentu „the'a antiarthritica și antirheumatica a lui Wilhelm curatitoare de sange“ m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitoare de sange cu receperea plătii prin posta.
Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Viena.
Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.
De asiú fi cunoscutu mai nainte poterea vindecatóre „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitoare de sange“ asiú fi si scapatu de multu de o bóla vechia si asiú fi si mai bogatu cu o suma considerabila cheltuita fora scopu pentru restaurarea

sanatáti mele. Pau' acum am trasu acestu midilocu nepretuitu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adresezu d'a dreptulu catra dta si Te rogu a'mi tramite cu întórcerea postei 12 pachete pe langa receptiunea plătii. Cu totu respectulu

Josef Dilz.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Viena.

Gutenstein, 1 oct. 1872.
Se 'mi mai tramiti catu mai curendu 2 pachete „the'a antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm“ precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pociu existe. Cu tóta stim'a

Florian Haselsteiner,
Nr. 43 în Klosterthal.

Preste puținú va urind continuarea epistoleloru de recunoscutia, fiindu preste potința a le publicá dintr'odatu pe tóte.

Se ve feriti de falsificari și insielatiuni.

On. publicu la cumperare se binevoiesca a reflecta exactu la marc'a si firm'a mea tiparite pe din afóra pe pachetu, pentru că se nu fia insielatu prin falsificari.

Adeversta thea antiarthritica, antirheumatica curatitoare a lui Wilhelm, se póte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitoare de sange în Neunkirchen langa Viena, séu din depositele mele publicate priu diari.

Unu pachetu, impartitu în 8 dose, preparatu conformu instructiunei date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire în diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adevérat'a thea antiarthritica, antirheumatica, curatitoare de sange a lui Wilhelm se mai ada in:
Sabiu la Frid. Thalmayer, comerciant.
Abrud: F. Tones & Comp.
Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz, Dietrich & Fleischer.
Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
Orastia: Carol Reckert, apotecariu.
Alba-Julia: Iuliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Lechiuti'a: Friedr. Scheint, apotecariu.
Feldióra (langa Brasiovu): Friedr. Folberth, apotecariu.

Ili'a, C. Hoffinger, apotecariu.
Osiorheiu: Max Bucher.
Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu.
Baia mare: I. Horacek, apotecariu.
Aidud: August Binder, apotecariu.
Miercuria: Chr. Fr. Schimmert, apotecariu.
Romanu (Moldova): Josef Dannffy, apotecariu.
Sedișióra: Iosef B. Teutsch, comerciant.
Reghinulu a: S. & I. Leonhardt.
Huniadóra: Fried. Acker, apotecariu.
Rosia: Ludw. Moldovan, apotecariu.
Ocn'a (L. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.
(23) 34